

Warszawa, 30-04-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.022.8.2025.AT

Pan

Adam Bodnar

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 9 kwietnia 2025 r. (znak DL-I.407.3.2024), przedstawiam następujące uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz niektórych innych ustaw, wpisanego do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD 176 [dalej: projekt ustawy]¹, dotyczącej zmian w ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich² (art. 1); ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym³ (art. 2) oraz w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe⁴ (art. 3).

¹ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12396606/katalog/13121296#13121296> (dostęp: 15.04.2025 r.).

² (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802).

³ (Dz. U. z 2024 r. poz. 276).

⁴ (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854, 1562, 1635 i 1933).

W odniesieniu do zaproponowanych w projekcie rozwiązań wskazać należy, że niektóre z nich wymagają uszczegółowienia lub doprecyzowania, podczas gdy analiza innych regulacji prowadzi do wniosku o ich nieproporcjonalności lub niefunkcjonalności z punktu widzenia profilaktyki krzywdzenia.

1. W zakresie nowelizacji ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich
przedstawiam następujące uwagi i zastrzeżenia:

a) Dodanie art. 2a

W projektowanym art. 2a wprowadza się swoisty słowniczek, obejmujący 3 użyte w ustawie określenia: „dopuszczenie do innej działalności”, „inny organizator” oraz „wypoczynek”. Nie budzi samych zastrzeżeń sprecyzowanie w projekcie pojęć, których dotychczasowa wykładnia prowadziła do rozbieżnej praktyki. Jednak w ten sposób projektodawca rozmieścił ustawowe definicje w szeregu przepisów, zamiast umieścić je w jednej jednostce redakcyjnej ustawy. Katalog terminów użytych w projektowanym art. 2a nie jest ani kompletny ani wystarczający do stosowania ustawy, poza nim znajdują się inne pojęcia wymagające sprecyzowania. W ten sposób, przykładowo obok projektowanego słowniczka w art. 2a, w dotychczasowym art. 2 znajduje się nadal definicja „przestępczości na tle seksualnym”, a art. 22b ustawy definiuje termin „standardy ochrony małoletnich”.

b) Art. 3: w ust. 1 uchylenie pkt 2 oraz w ust. 2 dodanie pkt 1a

Wątpliwości budzi zrezygnowanie przez projektodawcę z zakwalifikowania ogólnie ujętych w ust. 1 obowiązków pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub opieką nad nimi oraz pracowników i innych osób dopuszczanych do takiej działalności z weryfikacji karalności przez pracodawców i innych organizatorów, jako szczególnych środków

ochrony przeciwdziałających zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym. Jeśli nawet można zgodzić się, że zakres dokonywanej weryfikacji karalności przez pracodawców czy innych organizatorów wymienionych w ustawie działalności, pracowników i innych osób dopuszczanych do tych działalności jest szerszy niż obejmujący wyłącznie zagrożenie przestępczością na tle seksualnym, co zwłaszcza akcentuje projektowana treść art. 21c ust. 1, to nie można zlekceważyć również tego aspektu przeciwdziałania, jakie stwarza weryfikacja karalności przed podjęciem się zatrudnienia przez sprawcę przestępstw na tle seksualnym.

Dotychczasowa treść art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy odnosi się na tyle szeroko do obowiązków pracodawców, innych organizatorów wyszczególnionych działalności, pracowników i innych osób dopuszczanych do tych działalności, że nie sposób sprowadzić jej wyłącznie do weryfikacji karalności, do czego skłania uzasadnienie projektu. Dodatkowo umieszczenie w art. 3 ust. 2 nowego pkt 1a polega na niemal automatycznym przrzuceniu treści z uchylanego art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy, z wyłączną zmianą sformułowania „w zakresie” na „polegającej na”, choć to ostatnie należy ocenić pozytywnie. Oznacza to, że obok ogólnie zakreślonych obowiązków w dodanym pkt 1a, nadal pozostają w treści art. 3 ust. 2 ustawy pozostałe obowiązki szczególne, także przynależące do pracodawcy czy innego organizatora działalności związanej z małoletnimi, do jakich należy zaliczyć wymienione w art. 3 ust. 2 pkt 2 standardy ochrony małoletnich. Należałoby w tym zakresie co najmniej sprecyzować, że nowy pkt 1a będzie odnosić się wyłącznie do weryfikacji karalności, tak aby każda z kategorii środków ochrony małoletnich, wymieniona w art. 3 ust. 2 miała charakter rozłączny. Jeśli zaś tak wąsko potraktować obowiązki w nowym art. 3 ust. 2 pkt 1a jako dotyczące weryfikacji karalności, to należałoby w świetle zmian poczynionych w art. 21 projektu ustawy dodać na końcu sformułowanie: „jeżeli czynności te wykonywane są bezpośrednio z udziałem małoletnich”.

Zmiany wymaga również redakcja art. 3 ust. 2 pkt 5 ustawy, która wymienia jako szczególny środek ochrony małoletnich „kontrolę wykonania obowiązków, o których

mowa w art. 21 oraz art. 22b". W tym zakresie zwraca uwagę to, że w tej samej części przepisu, tj. w art. 3 ust. 2 pkt 2 projektu ustawy nie uwzględniono zarówno zmian redakcyjnych, jakie przewiduje projektowana nowelizacja, rozbudowująca zarówno dotychczasową treść art. 21 ustawy na kilka dodatkowych przepisów (art. 21a-21i), jak i treść art. 22b, do której dodano nowy art. 22ca, uszczegóławiający obowiązki administratora danych osobowych, o których mowa w art. 22c ust. 5 ustawy. Takie pominięcie nowych jednostek redakcyjnych ustawy stwarza wrażenie, że ustawodawca szerzej określa obowiązek ochrony małoletnich polegający na opracowaniu standardów małoletnich w stosunku do wymienionego w art. 3 ust. 2 pkt 5 obowiązku kontroli jego wykonania, sprowadzającego się do projektowanej treści art. 21, a mającego w nowym brzmieniu charakter przepisu programowego, przy jednoczesnym pominięciu nowych przepisów, tj. art. 21a – 21i projektu ustawy. Należy postulować w tym zakresie zmianę treści art. 3 ust. 2 pkt 5 przez posłużenie się odesłaniem wewnętrznym w ramach komentowanego przepisu przez następującą redakcję przepisu: „5) kontrola wykonania obowiązków, o których mowa w pkt 1a i 2”.

c) Nowe brzmienie art. 12 pkt 6 i 7

Zmiana ta jest konsekwencją rozwiązania przyjętego w art. 21a i 21b projektu ustawy, w których pozbawiono prawa do uzyskiwania informacji z systemu teleinformatycznego w zakresie rejestru z dostępem ograniczonym pracodawcę i innego organizatora będącego osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej. W tym zakresie obowiązek przerzucono na osobę, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności, aby uwzględnić brak możliwości weryfikacji na potrzeby Rejestru z dostępem ograniczonym uprawnień osoby fizycznej, nie posiadającej struktury organizacyjnej, do pozyskania danych innych osób fizycznych. Budzi tutaj wątpliwości użyte w projektowanym art. 12 pkt 6 projektu sformułowanie z „określoną osobą”, podczas gdy w pkt 7 przepisu odpowiednikiem tego sformułowania jest określenie: „danej osoby”. Jest to o tyle niekonsekwentne posłużenie się synonimicznymi

sformułowaniami, jeśli zważyć na projektowaną redakcję art. 21, która brzmi; „Przed nawiązaniem **z daną osobą stosunku pracy** lub przed dopuszczeniem **danej osoby do innej działalności**”. Desygnat obu pojęć jest tożsamy, a dodatkowo cytowana treść art. 21 świadczy, że w zależności czy mamy do czynienia ze stosunkiem pracy czy inną działalnością, wystarczy zindywidualizowanie pracownika lub innej osoby dopuszczonej do konkretnej działalności wspólnym przymiotnikiem „danej/ daną”.

d) Nowy art. 21c

Projektodawca znacznie rozbudowuje katalog przestępstw, za których skazanie powinno wykluczać z pracy z małoletnimi. Obok dotychczasowego katalogu, ujętego w art. 21 ust. 3 ustawy, obejmującego: przestępstwa określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego (dalej: k.k.), w art. 189a i 207 k.k. oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione, określone w przepisach prawa obcego, wprowadzono odrębną jednostkę art. 21c ust. 1, rozbudowując katalog obejmujący prawomocne skazania, w tym skazania sądów państw obcych dotyczące tych przestępstw. Nowe brzmienie przepisu rozszerzono przede wszystkim o: pozostałe przestępstwa przeciwko wolności (obok dotychczasowego art. 189a i 207 k.k.), z wyłączeniem art. 192 i 193 k.k. oraz przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece, z wyłączeniem art. 206 i 209 k.k.

Jednocześnie propozycje legislacyjne sprowadzają się do zawężenia dotychczas określonego katalogu wszystkich przestępstw wymienionych w rozdziale XIX Kodeksu karnego wyłącznie do czynów umyślnych, a w zakresie przestępstw wymienionych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii do sprecyzowania, że chodzi wyłącznie o przestępstwa określone w rozdziale 7 tejże ustawy. Jak dalej wskazano w uzasadnieniu, kierunek zmian był podyktowany usunięciem rozbieżności między komentowaną ustawą a innymi aktami normatywnymi, podejmującymi zagadnienie przestępstw eliminujących pracę z małoletnimi: ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49); ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r.

poz. 338 z późn. zm.) czy ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 z późn. zm.), przy uwzględnieniu nie tyle pragmatyzmu, a ochrony dobrostanu małoletnich.

Trzeba jednak zauważyć, że regulacje, na które powołuje się projektodawca, szerzej zakreślają wymogi dla zawiązania stosunku pracy nauczyciela, pełnienia funkcji opiekuna nad dziećmi w wieku do 3 lat czy rodziny wspierającej, rodziny zastępczej, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, rodziny pomocowej, kandydata do przysposobienia dziecka, osoby podejmującej się wspierania działań wychowawczych, kierownika, dyrektora, osoby zatrudnionej czy osoby świadczącej usługi lub wolontariusza w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. W tych podmiotach czy stosunkach faktycznych obowiązuje bowiem zakaz skazania za umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe. W tym sensie jedynie usunięcie z katalogu przestępstw nieumyślnych przeciwko życiu i zdrowiu spełnia warunek ujednolicający, o którym wspomina projektodawca w uzasadnieniu zmian. Jeśli zaś projektodawca deklaruje, że uwzględnił uwarunkowania psychologiczne i emocjonalne dzieci przy formułowaniu katalogu przestępstw wykluczających prowadzenie działalności z udziałem małoletnich, to musi budzić wątpliwości pominięcie innych przestępstw, których głównymi dobrami prawnymi chronionymi są również zdrowie, wolność i nietykalność cielesna człowieka, czy w niektórych przypadkach również godność (art. 119, art. 223, art. 224 § 3, art. 246, art. 247; art. 281 k.k.)⁵, wolność osobista (art. 252 k.k.)⁶, czy m.in. bezpieczeństwo obywateli, dla których tworzenie zorganizowanych grup i związków przestępnych stanowi poważne zagrożenie (art. 258 i 259 k.k.)⁷. Do takich samych wniosków prowadzić musi analiza innych przestępstw pominiętych w katalogu, gdzie

⁵ P. Zakrzewski [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. 223, art. 224, art. 246, art. 247, art. 281; J. Kosonoga-Zygmunt [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. 119.

⁶ A. Błachnio [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. 252.

⁷ M. Mozgawa [w:] M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Kalisz, M. Kulik, M. Mozgawa, *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2025, art. 258.

pobocznymi dobrami prawnymi chronionymi jest zdrowie, wolność i nietykalność cielesna człowieka, a do których przykładowo można zaliczyć: art. 280 k.k., art. 282 k.k. (w zakresie § 2 są to dobra w części tożsame z tymi leżącymi u podstaw art. 190a § 1 k.k., który został przez projektodawcę ujęty w katalogu), w niektórych nadto godność człowieka, wolność od strachu, wolność od nacisków (art. 245 k.k.)⁸. W tym zakresie, aby uniknąć zarzutu arbitralnego, nie dosyć konsekwentnego doboru przestępstw, które mogą zagrażać dobrostanowi małoletnich, optymalnym rozwiązaniem uzupełniającym zaproponowany katalog byłoby wprowadzenie w art. 21c ust. 1 projektu ustawy klauzuli otwierającej o treści: „pkt 6) inne przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej”.

W zakresie obowiązków, jakie nakłada projektowany art. 21c zawiera się również zmiana projektodawcy odnośnie przedłożenia informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie prawomocnych skazań **odpowiadających** w przepisach prawa obcego przestępstwom z polskiego katalogu na proponowaną w projekcie wersję skazania sądów państw obcych **dotyczące** przestępstw z tego katalogu. Choć obecne brzmienie z pewnością nakłada na obywatela dość nieproporcjonalne warunki co do ustalenia zakresu zgodności przestępstw krajowych ze skazaniami państw obcych, to również i komentowane w projekcie rozwiązanie stwarza nowe problemy w miejsce naprawiania dotychczasowego uchybienia. Przez słowo „odpowiadające” należy obecnie rozumieć „zgodne z czymś, tożsame”, co znacznie zawęży zakres skazań sądów obcych, jakie mogłyby dyskwalifikować z kontaktu z małoletnimi, podczas gdy określenie „dotyczące” rozumie się jako „odnoszące się do kogoś lub czegoś”, o bliżej nieokreślonym desygnacie podobieństwa, zbieżności.

Negatywnie należy ocenić technikę prawodawczą, która zakłada, że dyspozycja normy prawnej obejmuje również "przestępstwa określone w przepisach prawa obcego dotyczące przestępstw wymienionych w polskim katalogu". W takim

⁸ P. Zakrzewski [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. J. Majewski, Warszawa 2024, art. Art. 245, art. 280, art. 282.

sformułowaniu brakuje jasności, co to znaczy przestępstwo dotyczące przestępstw w rozumieniu przepisów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej i w jakim zakresie ma ono mu odpowiadać. Zaproponowane rozwiązanie nie spełnia aspektu gwarancyjnego, wynikającego z zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez to państwo prawa (art. 2 Konstytucji RP), oraz doznaje uszczerbku z uwagi na nieostrość znaczeniową użytego zwrotu dookreślającego obowiązki obywatela, które są egzekwowane choćby na poziomie art. 23 komentowanej ustawy. Kwestionowany zwrot „dotyczące” rodzi bowiem daleko posunięte wątpliwości interpretacyjne, które wobec całkowitego braku uzasadnienia projektu w tym względzie, nie dają się usunąć za pomocą zwykłych środków interpretacyjnych.

Trzeba tu dodatkowo odnotować, że w świetle projektowanego art. 21d ust. 1 i 2, nawet jeśli zachodzi jakaś z okoliczności wyłączających możliwość przedłożenia informacji, o których mowa w art. 21c ust. 2 i 3, osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do innej działalności, ma obowiązek złożyć oświadczenie, iż nie była prawomocnie skazana w państwie obcym za przestępstwa **dotyczące** wymienionych w art. 21c ust. 1 przestępstw. Regulacja ta nakłada zatem w zasadzie obowiązek znajomości języka urzędowego danego państwa, nawet przy minimalnym 12 miesięcznym zamieszkiwaniu. Znajomość obcego ustawodawstwa ma pozwolić najpierw ocenić, czy nie zachodzi jeden z wyjątków wymienionych w art. 21d ust. 1, wymagającym odpowiedniej komparatystyki, w tym ustalenia: czy przepisy państwa nie przewidują sporządzania informacji o karalności, uzależniają wydanie tej informacji od warunków, których nie może dana osoba spełnić lub ustalenia, czy nie prowadzi się rejestru karnego w tym państwie. Następnie przesądzenie jednej z tych okoliczności wymaga dalszej wykładni przepisów, która pozwoli ustalić zbieżność regulacji zagranicznej z polskim katalogiem przestępstw, w zakresie dyskwalifikującym kontakt z małoletnimi. Jest to nie tylko uciążliwość dla adresatów komentowanej normy prawnej, ale również zobowiązanie

nieproporcjonalne i niejasne, niespełniające aspektu gwarancyjnego wynikającego z zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez to państwo prawa.

Niemal analogiczne zastrzeżenia budzi projektowany art. 21c ust. 3, którego wprowadzenie ma służyć zapewne usunięciu obecnych wątpliwości w zakresie wykazania przesłanki zamieszkania w ciągu ostatnich 20 lat w innym państwie niż Rzeczpospolita Polska, poprzez dookreślenie cezury co najmniej 12 miesięcy, jakie spełniać ma to zamieszkanie. Obowiązujące przepisy ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich budziły wątpliwość, jak należałoby definiować stabilność zamieszkania. Wprowadzone rozwiązanie niewiele w tym zakresie wyjaśnia, wprowadzając nowe, nieprecyzyjne sformułowania. Należy bowiem zadać pytanie, czy jeśli projektowany przepis dookreśla, że minimalny próg zamieszkiwania za granicą w ciągu ostatnich 20 lat ma wynosić co najmniej 12 miesięcy, to znika pytanie o charakter tego zamieszkiwania. Czy zatem jest to każdy fakt zamieszkiwania (tzw. zwykłego pobytu), niezależnie od celu i jego charakteru, co wówczas odrywałoby się od pojęcia „zamieszkiwania” w ujęciu stałego pobytu, czyli umiejscowienia osobistych i majątkowych interesów w jednym miejscu jako centrum życiowego? Czy każde przebywanie, nawet jeżeli wiązało się to jedynie ze świadczeniem pracy sezonowej w okresie wakacyjnym, albo bez wykonywania pracy zarobkowej i odprowadzania danin, w takim samym stopniu aktualizuje obowiązek z komentowanego przepisu? Jeśliby tak przyjąć, to wówczas subiektywny, ocenny fakt co do celu przebywania w innym państwie nie wpływałby na kształtowanie zakresu obowiązku dokonywanej weryfikacji karalności za granicą, który egzekwowany jest wobec obywatela w drodze odpowiedzialności wykroczeniowej (art. 23 ustawy). Należy jednak zwrócić uwagę, że projektodawca nie wyjaśnia, czy warunek przebywania co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 20 lat jest spełniony wyłącznie w zakresie ciągłego, nieprzerwanego pobytu czy może to być również łączna suma przerywanych, krótszych pobytów na przestrzeni 20 lat.

e) Nowy art. 21f

Zgodnie z projektowanym art. 21f ust. 1, przepisów art. 21c i art. 21d nie stosuje się do osoby, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do **działalności przez uczelnię**, o której mowa w art. 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.

– Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, 1871 i 1897).

Przepis jest niejasny i nieprecyzyjny, a z punktu widzenia zakładanych celów, nadmiarowy i nieproporcjonalny. Zauważyć bowiem należy, że wbrew zakładanym w projekcie intencjom, projektodawca odwołał się tutaj do całokształtu, a więc każdej działalności prowadzonej przez uczelnie jako instytucje tworzące system szkolnictwa wyższego, szczegółowo wymienione w art. 7 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Uczelnie jako pracodawca lub inny organizator nie realizuje tylko zadań określonych w art. 11 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym⁹, ale również prowadzi domy studenckie i stołówki studenckie, czy stosownie do art. 12 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, prowadzi także działalność gospodarczą wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo od działalności polegającej na wykonywaniu zadań, o których mowa w art. 11 cytowanej ustawy, w zakresie i formach określonych w statucie, w szczególności przez tworzenie spółek kapitałowych. Tak zaproponowany przepis oznacza, że w ramach każdej działalności prowadzonej przez uczelnię dochodzi do zwolnienia z obowiązków, o których mowa w art. 21c – 21d, a w to miejsce składania wyłącznie oświadczenia z projektowanego art. 21f ust. 2.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że jeżeli wolą projektodawcy było

~~wprowadzenie wyłączenia, o którym mowa w art. 21f ust. 1 projektowanej ustawy~~
wprowadzenie wyłączenia, o którym mowa w art. 21f ust. 1 projektowanej ustawy, w tym: prowadzenie kształcenia na studiach, studiach podyplomowych, innych form kształcenia; prowadzenie działalności naukowej, świadczenie usług badawczych oraz transfer wiedzy i technologii do gospodarki; prowadzenie kształcenia doktorantów; kształcenie i promowanie kadr uczelni; stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na uczelnię w celu odbywania kształcenia, kształceniu, prowadzeniu działalności naukowej; wychowywanie studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, tradycję narodową, umacnianie zasad demokracji i poszanowanie praw człowieka; stwarzanie warunków do rozwoju kultury fizycznej studentów; upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki i kultury, w tym przez gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, informacyjnych i archiwalnych; działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych.

jedynie w odniesieniu do uczelni wyższych, to w uzasadnieniu winien wskazać, co uzasadnia odmienne uregulowanie tej kwestii np. w odniesieniu do instytutów naukowych PAN.

W tym miejscu należy przypomnieć, że w sprawie VII.7033.137.2024 Rzecznik Praw Obywatelskich skierował w dniu 22 stycznia 2025 r. wystąpienie do Ministra Sprawiedliwości w sprawie zobowiązania nauczycieli akademickich do przedłożenia zaświadczenia o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego. Wskazano, że zobowiązywanie szerokiej grupy pracowników uczelni do dostarczenia takiego zaświadczenia może prowadzić do nadmiernej ingerencji w prywatność pracowników uczelni, nawet gdy dokumenty i dane osobowe przekazywane przez tych pracowników są należycie przechowywane i chronione. Istnieje bowiem ryzyko, że zaświadczenie o niekaralności będzie wymagane również od tych pracowników uczelni, którzy w żaden sposób nie mają kontaktu z osobami małoletnimi bądź których kontakt jest incydentalny, nie wiąże się w żaden sposób z opieką nad małoletnimi i ma miejsce w obecności innych osób, które tę opiekę sprawują.

W omawianym zakresie projektodawca odpowiedział na uwagi wskazywane w wystąpieniu RPO ze stycznia 2025 r.

f) Nowy art. 21h

Projektodawca wprowadził liczne wyjątki od obowiązku weryfikacji karalności, które oparte są na pewnych założeniach w ocenie występowania ryzyka skrzywdzenia dziecka. Powstaje jednak pytanie, czy tak zakreślony katalog nie niweczy w części celu, jakim jest dbałość o ochronę i bezpieczeństwo małoletniego. Z pewnością z akceptacją należy się odnieść do tych wyłączeń wymienionych w art. 21h, które służą minimalizowaniu systemu podwójnych weryfikacji, gdy dana osoba objęta jest procedurą o tożsamym zakresie na gruncie przepisów szczególnych, a więc także wymaganych od każdego funkcjonariusza publicznego. Tożsamych wątpliwości nie należałoby także zgłaszać, gdy inna działalność w bezpośrednim kontakcie z

małoletnimi jest wykonywana pod nadzorem osoby zobowiązanej do jej sprawowania (np. wychowawca, nauczyciel, rodzic itp.), co często dotyczy np. wykładów gości zapraszanych do szkół czy przedszkoli.

W odniesieniu do wyłączeń obowiązków określonych w art. 21a – 21d należy zwrócić uwagę na art. 21h ust. 1 pkt 3, który normuje, jak powinna przebiegać weryfikacja karalności w sytuacji, gdy dana osoba, sprawdzona pod kątem karalności przez swojego pracodawcę lub innego organizatora działalności, wykonuje następnie działalność u kolejnego organizatora. Jak stanowi komentowany przepis, warunkiem zwolnienia od wykonania obowiązków, o których mowa w art. 21a-21d, jest złożenie przez pracodawcę lub innego organizatora temu kolejnemu innemu organizatorowi oświadczenia o wykonaniu tych obowiązków i okazanie informacji lub oświadczeń, o których mowa w art. 21a ust. 1, art. 21b, art. 21c ust. 1-3, art. 21d ust. 1 i 2 i art. 21e. Powstaje zatem pytanie, czy projektodawca pominął w sposób zamierzony osoby, o których mowa w projektowanym art. 21f ust. 1 ustawy, skoro w cytowanym odesłaniu brak również wymienienia oświadczenia, które składa taka osoba, opisanego w art. 21f ust. 2, czy jest to jednak wynik przeoczenia.

Powyższe prowadzi bowiem do rozwiązania, że każdy inny pracownik lub osoba dopuszczona do innej działalności niż ta świadczona przez uczelnię, o której mowa w art. 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, 1871 i 1897), z takiego uproszczenia będzie korzystać. Natomiast osoby, z którymi mają być nawiązane stosunki pracy lub które mają być dopuszczone do działalności przez uczelnię, niezależnie od wykonania obowiązków określonych w art. 21f ust. 2 (które wprowadzono w miejsce zwolnienia od wymogów, o jakich mowa w art. 21c i art. 21d), przed dopuszczeniem ich do innej działalności świadczonej przez uczelnię przez kolejnego innego organizatora, na podstawie umowy zawartej między nim a pracodawcą tej osoby lub innym organizatorem, który jako pierwszy dopuścił tę osobę do innej działalności, każdorazowo, nadal są zobowiązane przedmiotowe oświadczenia z art. 21f ust. 2 przedkładać. Wobec całkowitego braku uzasadnienia

projektu w zakresie tego rodzaju rozróżnienia nie da się usunąć tych wątpliwości na gruncie zasady równości wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP), za pomocą zwykłych środków interpretacyjnych.

g) Nowy art. 22b

Nie powtarzając już argumentów odnoszących się do regulowania w sposób rozproszony terminów przewidzianych dla stosowania komentowanej ustawy, wbrew deklarowanemu założeniu przyjętemu w projektowanym art. 2a ustawy, należy nadto zgłosić zastrzeżenia do samej redakcji definicji „standardu ochrony małoletnich”, przyjętego w art. 22b ust. 1. Brak jest bowiem w jego ramach dookreślenia, że celem standardów jest stworzenie bezpiecznego środowiska **dla małoletniego** w podmiotach lub jednostkach obowiązanych do ich wprowadzenia.

h) Nowe brzmienie art. 23 ust. 2 i 3 oraz art. 23a

Projektowany art. 23 ust. 2 i 3 oraz art. 23a nie uwzględnia zmiany proponowanej w art. 21 ustawy w postaci dodanego sformułowania zawężającego zakres obowiązku uzyskiwania/weryfikacji danych z zakresu karalności o treści: **„jeżeli czynności te wykonywane są bezpośrednio z udziałem małoletnich”**. Z uwagi na powyższe komentowane wykroczenia obejmują szerszy zakres normowania, wykraczający poza treść obowiązków związanych z nawiązaniem stosunku pracy lub dopuszczeniem do innej działalności, przewidzianych w nowelizowanej ustawie. Oznacza to, że każda działalność polegająca na wychowaniu, edukacji, wypoczynku, leczeniu, świadczeniu porad psychologicznych, rozwoju duchowym, uprawianiu sportu lub realizacji innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opiece nad nimi, niezależnie czy chodzi o czynności wykonywane bezpośrednio z małoletnimi, będzie podlegać dyspozycji przepisu. Powyższe rozbieżności wymagają zatem koniecznej korekty.

2. Problem zamieszczania danych nieletnich sprawców czynów zabronionych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym

W wystąpieniach generalnych (m.in. z dnia 15 lutego i 3 lipca 2024 r. oraz 24 marca 2025 r.; znak IV.550.1.2019) Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o zbadanie kwestii zamieszczania danych nieletnich sprawców czynów zabronionych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Rzecznik sygnalizował zastrzeżenia dotyczące działania przepisów ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym w postępowaniach wobec nieletnich, prowadzonych przez sądy rodzinne. Problem stanowi to, że umieszczenie danych w Rejestrze następuje z mocy prawa (art. 6) w przypadku stwierdzenia przez sąd rodzinny, iż nieletni popełnił wymieniony w ustawie czyn karalny. Sąd w orzeczeniu kończącym sprawę nie zamieszcza informacji o umieszczeniu danych sprawcy w Rejestrze, a skutek ten następuje z mocy prawa, o czym najczęściej nieletni i jego przedstawiciele ustawowi nie mają żadnej wiedzy i w efekcie nie mogą temu przeciwdziałać.

Ministerstwo Sprawiedliwości w piśmie z dnia 20 września 2024 r. (znak DPK-I.053.2.2024) podzieliło wątpliwości Rzecznika, informując jednocześnie o przygotowanej nowelizacji, odpowiadającej postulatom Rzecznika.

W kolejnym piśmie z dnia 28 marca 2025 r. (DPK-I.053.2.2024) Ministerstwo Sprawiedliwości poinformowało Rzecznika o trwających wewnętrznych pracach legislacyjnych nad projektem, prowadzonych przez Departament Legislacyjny w porozumieniu z Departamentem Prawa Karnego.

Wydaje się, że prace nad przedłożonym do zaopiniowania projektem stwarzają dobrą okazję do wprowadzenia postulowanych przez Rzecznika zmian. Niestety, przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz niektórych innych ustaw **nie zawiera zmian postulowanych przez Rzecznika w ww. zakresie.**

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/